

Eenmaal daags melken met mrij's in Frankrijk

Op het Franse bedrijf van Frédéric en Damien Tijs lopen zo'n honderd mrij-koeien. Frédéric's vader bracht het ras als emigrant naar Frankrijk. De mrij's passen volgens vader en zoon Tijs perfect in een biologische en extensieve bedrijfsvoering. Eén keer melken per dag is genoeg voor een redelijk rendement.

TEKST JUSTINE POPPE

Als Frédéric Tijs (54) vertelt dat hij zijn koeien maar één keer per dag melkt, denk je dat hij een grap maakt. Toch blijft hij serieus. Zijn dieren produceren zo weinig dat tweemaal daags melken overbodig is. ‘Onze hele bedrijfsvoering is gericht op zo weinig mogelijk input en dus kosten’, zegt hij. ‘Dat vertaalt zich in een zeer lage melkopbrengst, maar zorgt wel voor voldoende rendement.’

Als zoon van een Nederlandse emigrant boert Frédéric met zijn zoon Damien (30) in de Franse gemeente Val de Brie. Een plek waar ruimte in overvloed is en de percelen niet duur zijn. Grond kost er afhankelijk van de grondsoort tussen de 6.000 en 15.000 euro per hectare. Dit maakt een extensieve bedrijfsvoering mogelijk.

Zelfredzame ruwvoerkoe

Zo’n extensieve manier van werken vraagt een heel andere mentaliteit dan de meeste melkveehouders gewend zijn. ‘Door de uitstekende grond en beperkte oppervlakte boeren veehouders in Nederland en Vlaanderen vaak intensief’, vervolgt Tijs. ‘Een koe moet daar zo veel mogelijk produceren en een dure lap grond moet zo veel mogelijk opbrengen. Hier in Frankrijk kan dat anders.’ Van het 180 hectare grote areaal blijvend grasland gebruikt de familie 160 hectare om te laten beweiden door de honderd mrij-koeien. Om de hoek van de stal toont Tijs zijn huiskavel van 110 hectare. Het land is sterk glooiend en bestaat alleen uit gras. ‘Eigenlijk is dit een echte akkerbouwstreek. Maar specifiek hier vind je zware kleigrond waar alleen gras goed groeit’, weet Tijs. ‘Vooral begrazing kan hier goed. Drie snedes maaien per jaar lukt me gewoon niet door de droogte in juni.’ Tijdens de eerste twee snedes hooit of kuilt hij telkens 50 à 60 hectare gras in. ‘Met een beetje geluk levert een zacht najaar ook een derde snede op’, zegt hij. ‘Daarnaast heb ik veel oppervlak nodig om voldoende ruwvoer binnen te halen.’ Gemiddeld brengt zijn gras 3,5 ton droge stof per hectare op.

Van april tot oktober lopen de koeien dag en nacht in de weide. Daar nemen ze het grootste deel van hun ruwvoer op en kalven er zonder hulp af. Zie het als extensief beweiden, een systeem dat een zelfredzame ruwvoerkoe vraagt die weinig nodig heeft. De vader van Frédéric was daar op zijn ouderlijk bedrijf in Nederland wel vertrouwd mee. ‘Mijn vader is geboren in mrij-gebied Salland’, vertelt Tijs. ‘Hij was de tweede zoon uit een gezin van twaalf kinderen en zag weinig kans om thuis verder te boeren. Daarom emigreerde hij in 1962 naar Frankrijk.’

4500 kilogram melk per koe

In Tijs’ stal lopen zo’n honderd mrij-koeien. De stal ruikt niet en oogt knus. In de ligboxen ligt een dik pak stro en de koeien lopen op een droge, dichte vloer met giergaten. Dagelijks haalt Tijs de vaste mest van de vloer met de shovel.

‘Tot 1970 hielden we Fries-Hollands vee’, vervolgt hij zijn verhaal. ‘Maar dat was minder goed ter been op de glooiende velden. Daarom liet mijn vader mrij-stieren van Nederland naar Frankrijk komen om de koeien te dekken.’ Nu dit al vijftig jaar aan de gang is, zijn de zwartbontgenen helemaal weggefokt. De koeien zijn klein van gestalte, wat typisch is voor het mrij-ras. ‘De grootste mrij-koeien wegen ongeveer 600 tot 650 kilo-

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Frédéric (54) en Damien (30) Tijs
grondgebruik	180 ha blijvend grasland
aantal koeien	100 mrij's
productie	4500 kg, 4,5% vet, 3,5% procent eiwit

gram’, geeft de veehouder aan. Hun melkproductie is met 4500 liter met 4,5 procent vet en 3,5 procent eiwit een heel stuk lager dan die van holsteins. De melkveehouder ziet voordelen in die lage productie: ‘Door hun lage melkproductie zijn het erg veerkrachtige koeien’, zegt hij. ‘Holsteinkoeien zijn zodanig gefokt op melk dat ze erg gevoelig zijn voor blessures. Hun melkproductie staat als het ware voorop en zelfherstel is bijzaak. Bij mrij is dat omgekeerd. Gebeurt er iets, dan zijn ze er sneller bovenop.’

Lagekostensysteem

In Tijs’ bedrijfsvoering moeten de dieren het met weinig middelen doen. Zo wordt er amper krachtvoer gegeven. Het stalrantsoen is met 15 kg graskuil met een beetje luzerne en 3 kg geplette gerst per koe per dag erg schraal. Het enige eiwit dat de dieren binnenkrijgen, komt uit het gras.

Maar enkel geld maken met melk is dan ook niet Tijs’ prioriteit. ‘Mrij is een dubbeldoelras’, vertelt hij. ‘Dit ras brengt dus ook vlees op. Bij de verkoop van een slachtkoe ontvangen we zo’n 4,5 euro per kilo. Dat klinkt weinig, maar binnen ons lagekostensysteem is de jaarlijkse verkoop van vee een goede inkomstenbron.’

Bewust houdt hij daarom zijn vervangingspercentage op dertig procent. De koeien die niet drachtig worden, maken sneller plaats voor nieuwe pinken. ‘Ook onze jongveefok kost weinig’, zegt de veehouder. ‘Een koe sneller vervangen kan financieel gezien dus best.’

Recht tegenover het voerhek kijkt een mrij-stier over een hek. Tijs kocht hem in Eindhoven en liet hem speciaal naar Frankrijk komen om zijn vee te dekken. Vooral het fokken van dieren met sterk beenwerk vindt hij belangrijk. Omdat Tijs aan geconcentreerd afkalven doet, heeft de stier het rond de jaarwisseling erg druk. De veehou-

Jaarlijks 20 à 30 duizend euro **winst met biogas**

Om de klimaatdoelstellingen te halen ondersteunt de Franse overheid biogasvergistings. Het zorgt ervoor dat Frédéric Tijs samen met vier andere boeren in coöperatievorm een biovergister deelt. 'Deze samenwerkingsvorm voor een vergister zie je veel in Frankrijk', weet Tijs. 'De coöperatieleden delen zowel de kosten als de opbrengsten.'

In zijn geval werd de investering van de biogasinstallatie ter waarde van 4,5 miljoen euro verdeeld onder vijf leden. Volgens Tijs droeg de overheid 700.000 euro subsidie bij aan het investeringsbedrag. 'Onze vergister levert

jaarlijks energie op voor circa 700 Franse gezinnen', weet hij. 'De verkoop van het gas levert onze coöperatie jaarlijks zo'n 2 miljoen euro brutowinst op. Dit levert elk coöperatielid jaarlijks 20.000 à 30.000 euro op.' Ook het digestaat als eindproduct wordt onder de leden verdeeld. 'De vergister wordt gevoed met zo'n zeventig procent vaste mest en dertig procent kuilvoer', vervolgt hij. 'Alle mest en restkuilvoer die ik in de vergister stop, krijg ik in dezelfde hoeveelheid in de vorm van digestaat terug. Dat geldt voor elk coöperatielid.'

Voordat Tijs zijn vaste mest en restvoer naar de vergister brengt, weegt hij daarom zijn kilogrammen af. Hij vindt het een mooie manier om circulair en vooral zonder kunstmest te werken.

Toch lijkt het vanwege het hoge koolstofgehalte en de structuur zonde om vaste mest te vergisten. De koolstofvastlegging en de bodemverbeterende eigenschappen gaan zo verloren. Tijs wuift dit weg. 'Blijvend grasland heeft weinig koolstof nodig', stelt hij. Voor de akkerbouw is dat uiteraard een ander verhaal.'

der laat dan circa zestig koeien en pinken door drie stieren drie maanden lang dekken. Daarna volgt er drachtcontrole.

Zestig koeien tegelijk droog

Omdat mrij's van nature erg vruchtbaar zijn, is de eerste dekking vaak een succes. 'Dit betekent dat er van mijn honderd koeien in de zomer zo'n zestig tot zeventig twee maanden droog staan', geeft Tijs aan. 'Is het in de zomer droog en brengt het gras weinig op, dan geldt dat

dus ook voor mijn koeien. Zo hoeft ik ze op dat moment weinig bij te voeren.' Tijdens die periode zit er ook erg weinig melk in de 5000 liter grote melktank. Iets wat volgens de veehouder goed is afgestemd met zijn afnemer Biolait. Of Biolait de melk dan überhaupt nog wel wil komen ophalen? 'Alle beetjes melk in onze streek halen ze graag op', stelt Tijs, die in een 2x10 visgraatmelkstal melkt.

De familie Tijs levert de biologische melk sinds vier jaar aan Biolait. 'Vroeger bracht biologische melk meer op

Het afmesten en de verkoop van mrij's voor het vlees is een extra bron van inkomsten

dan gangbare melk', zegt Tijs, als hij vertelt waarom hij de overstap maakte. 'Jammer genoeg was dat de laatste jaren niet het geval.'

Biologisch worden was voor Tijs vanzelfsprekend. Op zijn extensieve boerderij boerde hij in principe al bijna biologisch. Hij hoefde daarom weinig te veranderen om volledig biologisch te worden. Zelfs kunstmest zette Tijs al niet meer in. Zo krijgt zijn grasland alleen 25 ton digestaat per hectare per jaar met een inhoud van 4 kg stikstof, 3 kg fosfor en 8 kg kalium, 25 ton per hectare per jaar. Dit digestaat is afkomstig van zijn eigen biovergister, die hij met vier andere boeren deelt (zie kader).

Steeds drogere zomers

In Frankrijk is er angst voor een melktekort, geeft Tijs aan. 'Daarom halen ze graag alle melk op. Frankrijk kampt met een flinke daling in het aantal melkveebedrijven.' Een stikstofprobleem kent Frankrijk niet, een mestprobleem evenmin. 'De grootste uitdaging voor Frankrijk is het aantrekken van jonge veehouders', weet de melkveehouder.

In een artikel las Tijs dat de zelfvoorzieningsgraad van Frankrijk in melk vier jaar geleden nog op 110 procent lag. Momenteel ligt deze op 100 procent. De schatting is dat deze over vier jaar op 90 procent ligt.

Zelf denkt Tijs er niet over om te stoppen met zijn melkveebedrijf. Met zijn zoon Damien in het bedrijf lijkt er bovendien continuïteit in zijn boerderij te zitten. Frédéric's vrouw werkt buitenshuis als verpleegster. Af en toe komt er een stagiair helpen en het werk verloopt met z'n tweeën vlot. 'Melkvee houden is arbeidsintensief en door het melken ben je erg gebonden aan het bedrijf.

Veel jongeren zien daarom meer kansen in de stad.'

Deels denkt hij dat de daling in het aantal melkveebedrijven ook te maken heeft met de eenzaamheid op het Franse platteland. Ook worden de zomers er met de jaren droger, wat lagere ruwvoeropbrengsten oplevert. Frédéric Tijs geeft aan dat hij daar steeds meer last van krijgt. Beregenen doet hij voorlopig nog niet en is in Frankrijk niet zonder voorwaarden. Gelukkig maakt hij zich met zijn grote grasareaal geen zorgen over een tekort in ruwvoervoorraad. Ondanks de uitdagingen ziet hij de toekomst rooskleurig in. De Nederlandse mrijrunden zijn nog lang Frankrijk niet uit. |

▲ De opfokkosten van jongvee houdt Tijs zo laag mogelijk

Extra foto's online

Meer beelden van het bedrijf van de familie Tijs in Val de Briey staan op de website van Veeteelt.

► Fotoserie op veeteelt.nl